

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ

A miniszterelnök

Ma, július 6-án teszi le az esküt Orbán Viktor, s lesz a Magyar Köztársaság miniszterelnöke. Ennek örvend az író, ha magyar. A *magyar író* persze nem tudományos fogalom, a megnevezés szélei foszlékonyak; de van jobb hasonlat: olyan, mint sivatagba befelé tartó folyó; ahelyett, hogy duzzadna, egyre apad, amíg végül eltűnik, elvész, vájata sem marad, nemhogy medre, sodra. (A Kara-kum vagy a Kizil-kum sivatag ilyen, ha jól emlékszem rá az iskolából.) Mivel kitelik az esztendőm a Kortársnál, s jó időre abba hagyom – minden külső kényszer nélkül – ezt az esszésorozatot, ismét megengedhetem meg magamnak – ugye, szerkesztő úr? – a személyes hangot; elmondhatom például, hogy miért örvendek Orbán Viktor miniszterelnökségének, s miért tartottam volna már-már tragikusnak, ha továbbvonaglik a szoclib kormányzat. Hogy minek örvendek egy kicsit személyesebben én, mint író, aki magyar.

Nyertünk legalább négy évet abban a folyamatban, ami amúgy is végbemegy, nevezetesen, hogy generációm, az ötvenesek kihalnak az ország politikai vezetéséből. Mert jöhettek tőlem különböző szalonnák – hogy csak Gál Zoltánt említsem újfent: „mi már nem azok vagyunk, akik voltunk”, fel egészen a mégiscsak markáns Horn Gyuláig –, hogy ők bizony kutyából lettek – fájdalom, a magam bőrén érzem, hogy kutyából nem lesz szalonna. De hát el kell ficáinkolnunk a magunk maradék életét, előéveink a történelemé immár, a húszéveseknek is meg kéne magyaráznunk az életünket, s tennék is, csakhogy füttyülnek ránk. Van-e szebb adománya a magyar történelemnek, s épp az ezredfordulón, hogy nem kell kivárni, amíg a szocializmus mérsékelt fagyos, viszont mértéktelenül lidércfényes lápvilágából kísértők kievíckélnek az agylágyulás sajkáján az élet partvidékére, s ott piros lufit eregetnek vörös zászló helyett, ám addig is kiárusítván az országot, amivel kimakrogazdálkodják azt a gazdasági csődöt, amit ifjabban ők szakasztottak rá az országra – mint azt a letűnő miniszterelnök is elmondta letűnési beszédében, csak az utolsó öt szót felejtette el hozzáfűzni az elmondottakhoz; hogy ne kelljen visszakeresni, íme: *ők szakasztottak rá az országra*. Csak hát a dolog már ment, ráadásul nemigen volt más megoldás, úgyhogy végül becsület és dicsőség dolgának fogalmazták és fogalmaztatták meg az ő-kutyájuk-kölyke sajtóval azt, amit mélyen irulva-pirulva kellett volna az ezer bocsnat hangján az ország rózsás fülébe sügniük, vagyis hogy immár másodszor fizettetjük meg veletek létünket és tévedésünket, s a történelem tartogat még nektek egy harmadik pénzbehajtást, amikor is elérkezik az idő – meglesz a gazdasági erő –, hogy a nemzet visszavásárolja a nemzeti létezéshez, de használjam csak Orbán miniszterelnök úr alapigéjét: a polgári létezéshez szükséges javakat, kiemelkedve a bérmunkás, a tanult rabszolga, a globális lény, a világkáoszban kóválygó magányos és elődtelen spermium állapotából, amit a politikai magánvállalkozók SZDSZ névre hallgatató szívós testületecskeje kínált, szétroncsolva, ahol csak tehette, s idejéből futotta, a hagyományos kötések, létrehozva az idegbeteg kötetlenség mulatságos állapotát... Hiszen még Pomogáts Béla elnök úr is arról cikkezik, hogy a Petőfi Irodalmi Múzeum kapja csak vissza a Petőfi nevet! Pedig az intézkedés, mármint hogy az intézmény hallgasson az Írók Háza rágós, semmitmondó névre, vetekszik azzal, hogy Odesszában 1917 után felszedték a villamossíneket, merthogy azok cári sínek! Egyébként is, mi közünk nekünk, magyaroknak Petőfi Sándorhoz, micsoda csúf múltba fordulás ez? (Ehhez csak annyit fűznék hozzá, hogy a Lágymányosi híd is nyerje csak el a Szent László nevet. Tudom, kedves Ráday Mihály, hogy a nép megszokta már a Lágymányosi nevet – rémes már a hangalakja is –, de eredetileg úgy volt, hogy a nép a szocializmus építését is megszokta.)

A miniszterelnökhöz, Orbán Viktorhoz visszatérve: kivételes képességű, kivételesen szerencsés férfiúval van dolgunk. Mert hogy a legjobb életkorban, az országot mérhetetlen dűlásoktól és dilettáns kártevésektől megóvó négy évet – legalább négyet – nyerjen nekünk, az inkább csoda! A jobboldal és a baloldal viaskodásával próbálgatják kifejezni azt, amit a zónában, ahol élünk – félhomályos, és be-beázik –, azzal kéne leírni, hogy az nyer, aki előbb hajítja végre a nemzedékváltást a végrehajtó hatalomban és egyebütt. Végül is ez Magyarországnak sikerül. Pénzben is százmilliárdokat ér, hogy végre – tétován, ügyetlenkedve, a hatalomszomjas rutinós vénektől el-elgáncsolva – megkezdődik a nemzeti modernizáció. És nem kerül végveszélybe a demokrácia zsenge intézményrendszere, sorozatos államelnöki alkotmányértésekkel (részletesebben lásd Debreczeni József finom elemzését), több száz milliárdos beruházásokba való titkos elkötelezéssel, a parlamanti többség törvényesség-árnyékában kiárusított termőfölddel és így tovább; nem utolsósorban a főváros kellős közepén felépülő, közjövöhagyást hírből sem ismerő (legfeljebb közbelenyugvást vagy inkább köz-közönyt elszenvedő) Nemzetivel. Minek bárkinek is a véleménye, hiszen úgyis mi leszünk a királyok és kultuszminiszterek, majd kiszorítjuk azt a nyolcmilliárdot (legalább!), ami a költségvetéséből hiányzik. Hogy a Magyarok Világszövetsége a Házat méltatlannak tartja arra, hogy a nemzet első színháza legyen...? Tehet nekünk egy szívességet a Magyarok Világizéje! Az *arrogancia*, amiről Schmidt Mária történész beszél a szoclibnek a lib felével kapcsolatban, már abban is megmutatkozik, ahogyan a volt kultuszminiszter, Magyar Bálint politikai provokációt visít világgá, amint a színházépítés költségvetését szóba merik hozni. (Emlékeztetve arra az öneleedt *homo unius libri*re, aki az ember ablaka alá csinál, s bekopogtat papírért, s ha az ember humorérzékénél van, és smirglipapírt ad ki az ablakon, visszaadja, mondván: a másik felét még lehet használni.)

Hatalomra került hát az utolsó tisztességes politikai erő Magyarországon. A miniszterelnök – köszönöm Debreczeni úrnak a cikkem címét is; olyan nyilvánvaló, hogy épp az ő Antall-könyve után nem adhattam más címet, hogy fölöslegesnek érzem a magyarázatot –, mint azt maga is elmondta a Parlamentben, kivételesen jó percben és életkorban nyeri el ezt a súlyos megbízatást: amikor épp nem érzi a súlyát! Azt hiszem, megértem: miközben ellenfele mint réten a fűszál, ellensége mint égen a csillag, kihívója csak egy van: a történelem. Alig hiszem, hogy keményebb ostromokat is álló, várszerű villát kell építenie magának, mint Horn Gyulának és társainak. Eddig is lakott valahol, ezután is fog. De hogy a Nemzeti Panteonban hová kerül, a szégyen- vagy számárpadba, mint... – de ne személyeskedjek, politikai holtakról inkább semmit! –, nos, ez nem lehet közömbös egy becsvágyó újreformkori férfiú számára. Csupa ilyen korú ifjaktól, – iskoláskönyvekben a haza bölcs öregeiként emlegetett – múlt századi politikusból állnak a korai magyar köztársaság kormányai. Erő... igen, az is kell hozzá, mint Orbán úr mondta volt... de nem árt az sem, ha az embernek igazából nincsen más választása, mint hogy nagy magyar államférfivá váljék. Nem hiszem, hogy Orbán Viktor ne tudná, hogy ezt a lehetőséget ilyen vegytisztán nem kapta meg magyar politikus, s nem csak ebben a században, és ha azt gondolná, hogy valamiféle vegytiszta és valóságatlan elkötelezésre gondolok, s azt kívánom, hogy kezében lilomszállal viaskodjék, nos, ha valami távol áll tőlem ezekben az írásokban is, az a doktrinárság. A nagy magyar államférfiúig vezető út – ki ne tudná? ki ne engedné meg? – keserves kompromisszumokkal van kirakva. De most, amikor nemzedékem, és akik korban előttem járnak, elmennek végre a sunyiba, s noha a vének gyülelése hada még nagy nyomulásokat mutat be – egy árva új ember nem sok, annyit sem tudtak mélyvízbe dobni az új ellenzékiek –, elérkezett a nagy paradigmaváltás történelmi időpillanata Magyarországon. Előbb, mint hogy az idők méhébe beleszakállasodjék a csecsemő.

Úgy látszik, ma már képtelen vagyok szabadulni az ünnepélyes hangtól, vágjuk hát el egy újdonságot (alkalmasint világiáró?) Orbán-anekdotával lassú örömmenénket, eljövendő korok Tóth Béláinak és más anekdotagyűjtőknek kedvére: Megy Orbán Viktor, kijelölt miniszterelnök egy vidéki városunk sétálóutcáján B. és Sz. társaságában – meséli maga B. (szerét fogom ejteni, hogy a neveket kiírjam, a maga idejében); a helyzet olyan természetes, hogy a járókelők alig-alig ismerik fel őket. Egészen addig van ez így, amíg a miniszterelnök-jelölt ki nem tör, ujjongva: megvertük őket, mindenki ellenünk volt, sajtónk se volt, a média ott tartott be, ahol érte, mégis megvertük őket! Járókelők hökkenten megállnak, nézik a lelkendező fiatalembert, mire Sz. Orbánhoz fordul, mondván: Na de miniszterelnök úr, mérsékelje magát, minket itt ismernek!...

Mert örvideni is tudni és merni kell. Nem sablonokban, becsiccsentve a közhelyet bömbölve: újra itt van a nagy csapat!, mint 1994-ben a Köztársaság téren, hanem valamiféle túlcorduló örömmel, amit olyankor érez egy életvidám harmincöt éves férfi, ha egy ország miniszterelnöke lesz, épp a megfelelő időben; s még nem az a magyar-keserv csordul ki a szája szélén, hogy ő csak szolgálni akar, ő maga az alázat és a feladat nagysága alatti görnyedelem és így tovább, a porlasztó unalomig. Nem! A férfi érezzen csak ellenőrizhetetlen örömet, ha a szikla mögül felbukkan a mamut, hiszen neki nem harcba *kell* szállnia vele, jaj, jaj!, hanem ő harcba *akar* szállni vele. Várva várta! De fogalmazhatok úgy is, örvendjen csak annak a kurva hatalomnak, hogy elbírjon vele.

Hogy mennyire fel sem tudja fogni a történelminek is nevezhető helyzetet az új ellenzék, arról az tanúskodik, hogy körömfeketényi sem sejlik fel a megújulási szándékból. Mondhatni, egyetlen megcsinált tökfilkó sincs a volt kormánypártok második vonalában, aki most előpattanna. Ők akarták tovább csinálni, örökre rendezkedtek be, mint polpotista elődeik, meg akik még örökre rendezkedtek be, Hitlertől Sztálinig. És nem tanultak annyi történelmet, s annyit a történelemből, hogy noha a klónozás csak újabb keletű, az eszmék és eljárás módok klónozása még sohasem sikerült. Tessék csak megnézni a Horn Gyula pártjának új vezetőségét: élen egy sima beszédű aggastyán, szürke és unalmas, viszont szorgalmas; kapásból mondja és követeli azt, amit tegnapelőtt még maga is megtehetett volna mint kormányzat. Rejtély, hogy miért nem tette meg – külügyminiszter volt, jó, megértjük, na de mint pártja leadere, korifeusa, lieblingje...? Megtoldva a szép Kósáné Kovács Magdával, aki szerint minden szélsőjobboldali, amit nem ő tesz. De ez mind semmi! Mutatkozik immár az elcseryenkülés a párton! Legyen Horn Gyula örökös díszelnök! (Tessék elképzelni az amerikai, francia elnököket vagy az angol miniszterelnököket, ha marcipánként odapottyantják őket dísznek, miután lejárt a politikai idejük – vissza kell abból vonulni, mint az élsportból, bármily fájdalmas.) Mások szerint ne Horn Gyula legyen a korona ékköve, hanem a vénségesen vén, lejárt és politikailag a rendszerváltozás nyolc-tíz évében semmilyen érdemlegeset végbe nem vivő, afféle lassú víz (partot, azt mosott!) Nyers Rezső! De itt van nekünk a mi nagyszerű Vitányi Ivánunk, még nincs hetvenöt! (Elnézést, ha már betöltötte!) Csupa olyan alak, aki még nálunk, a hatalomból még kérő hatvanas ifjoncknál vénebb, csernyenkőbb. A biológiailag potensebb nemzedéket a jó ég tudja, mi nyomja. Az biztos, hogy korrupciós ügyek gubanca (meggazdagodni, most vagy soha!) – vajh lesz-e elég politikai erejük Orbán úréknak ezeket fölfejteni; tudom, hogy megbékélés és kormányozhatóság kell, nem botránysorozat, de irtó szükség volna rá!, ne tűnjék már el a sejtelmes mocsárban egy halom olyan ügy, amelyekről a lakosság tud, várja felfejtésüket, s ha ez nem következik el, legyint, s azt mondja: ezek is csak olyanok!, nagyon kell a tisztázás, szinte a belebukást is érdemes megkockáztatni érte, miniszterelnök úr. El tudja képzelni – már hogyne tudná! –, micsoda politikai erő és támasz, ha a lakosság, a nemzet, a reménybeli polgárság így sóhajt fel, látván a sorra nyilvánosságot kapó ügyeket: *nocsak!*

Nyomhatja a következő pártnevezéseket a mai ellenzék nagyobbik pártjában a fegyelem is. Ahogy elnézi az ember az elődpártot! Minden a párt, semmi az, amiért van. Immár történelemben ágyazva is látható: a volt és letűnt kommunista pártok nemhogy szolgáltak volna valamit önös hatalmi érdekeiken kívül, hanem még maguk alá is tiportak milliókat, az elnyomórításnak olyan sorozatait állítva fel, amilyenekre nem volt példa a történelemben... Nincs tehát nagyobb béklyó és pártnak levesesebb fekélye, mint a pártfegyelem. Tudom, hogy anélkül nem megy, nem vagyok hülye... Na de elnézni éveken át a párt padsorából, lövészárkából, hogy eme fegyelem ürügyén és eszközével milyen nyomorúságokat szakasztunk rá országra, népre, rétegre, felekezetre, nemzetiségre...! Ki lehet ezt heverni? Elő lehet lépni a hosszú lapítás után, mondván: hu-ú!, itt vagyunk!? Vagy ki kell bekkelnie az eszmének egy olyan tiszta nemzedék eljövételét, amelyet semmi sem nyom? Amilyent, hogy ugorjunk, Orbán úr és a vezetése alatti utolsó tisztességes politikai erő képvisel Magyarországon?

Itt az idő, posztelvtársak, lehet végre három részre szakadni! (Én ennyit látok, de ha több van, tőlem aztán...!)

Avagy a másik, a szoclibnek a lib fele! Az ember Karinthy Frigyessel fakad ki, mulattatandó magát: álomban tíz macska voltam, és játszottam egymással. Karinthy két macskájával szemben az SZDSZ ugyanazt a tíz macskát játssza meg, s immár eszébe sem jut senkinek, hogy másokat, esetleg ifjabbakat is meg kéne csinálni, ahogyan a szőke Kunczét megcsinálták volt az 1994-es választási kampányban. Immár csak arra tellett a kb. tízeknek, hogy a kész Demszkyt bevigyék a parlamentbe, remélve, hogy

négy év múlva plauzibilis miniszterelnök-jelöltje lehet a truppnak. Nagyon súlyos politikai baklövéseket kell elkövetni, tisztelt Orbán Viktor úr, hogy a tízekhez visszacsapódjanak a levált választók. Hiszen az örök haszonélvezők élcsapatai – elég csak író kollégáim tájékoztatói futóversenyét elnézni!, ahogyan ők most meg akarnak békélni!, érdekes, hogy eddig nem akartak megbékélni; amíg a volt kormányzattól jött a lé! –, az önjelölt pilótahalak tehát már úton vannak, s ezeket el kell fogadni. (Én sem tennék mást, ha politikus volnék. Ezért nem vagyok politikus. A folyamat viszont szórakoztató annak – nekem is –, aki élőben is kedveli és észreveszi a történelmet.)

Az ellenzék tehát öreg és szívós, miniszterelnök úr! Az utolsó dobásnál tartanak, politikai életük véget ért, de még nem tudják; érznek valamit, ezért éberebbek és vérszomjasabbak, mint valaha. Csernyenko sem egyből lett – ha már a példázat megvan, használjuk ki –, kellett hozzá az öreg és hosszú Brezsnyev, utána a szerencsére nagybeteg, szilaj és könyörtelen váltótársnak ígérkező Andropov; ezzel azonban mintha kiment volna a szuffla a megújulási, továvonaglási késztetésből, rázuhant a világbirodalomra a félig döglött lepényhal Csernyenko. Ettől még messze van a szoclib, s a polgári demokrácia játékszabályai szerint ez nem így fog végbemenni. De nem aranyos, hogy így akar végbemenni?!!!

Kitelt az évem a Kortársnál, s hosszabb időre abba hagyom. Igazság szerint kilenc hónapra ígérkeztem el, amikor felkért a szerkesztő úr, egészen a választásokig, s jóllehet megingás nélkül hittem Orbán Viktor és pártja győzelmében, úgy éreztem, szükségem van még erre a három hónapra a kilenc után. Talán azért nem inogtam meg hitemben, mert teljesen egyedül álltam barátaim és ismerőseim körében azzal a feltevessel – egyszerű matematika, mondtam, de senki sem hitt nekem –, hogy a Fidesz – MPP koalícióra lép az FKGP-vel. Hogyan, kérdeztek vissza bírálóim borzadózva, te nem félsz Torgyántól? Mire mit válaszolhattam: hogyan, te nem félsz Horntól? Márpedig Gyulánk négy évében elöntötte az országot a bűnözés, Orbán úr épp tegnap, első miniszterelnöki nyilatkozatában mondta ki, hogy törvénykezni kell, hogy elő ne fordulhassanak többé Aranykéz utcák a magyar kriminalisztikában. Avagy... ámbár ezt már megírtam, csak hogy közben rettenetes aktualitásra emelkedett... lead tavaly a tévé egy riportot arról, hogy az ország jobb felső sarkában lopják a szivattyúkat (ez a film címe is), benőtte a gaz a belvízelvezető csatornákat az utóbbi aszályos években. Mutatják a csőcsönkokat, melyekről lefűrészelték a szivattyúkat, miközben a belügyminiszter a bűnözők jogainak védelmében tett hathatós lépéseket... Csak hogy a filmben az is elhangzik, hogy elég lesz egy esőzésem év, hogy mocsárvilággá változzék át a Nyírség és Szabolcs-Szatmár... S valóban, a szavainak súlyával tisztában nem lévő magyar sajtó olyasmiket ír mostanában, hogy a földek *még mindig* víz alatt vannak – hektárok ezrei! Nos, kedves magyar sajtó, a földek ott is maradnak, a víz alatt, mert nincs mivel leszivattyúzni róluk a vizet. A tolvajok emberi jogai viszont maradéktalanul meg vannak védve. Véletlenül épp ezen a héten, július első napjaiban autóztam végig a vidéken: reménytelenül víz borít mindent. A rendszer helyreállításához pedig tízmilliárdokra (nem milliókra, hanem milliárdokra) volna szükség, és időre!... Ti miért nem félték Horn Gyulától, kérdeztem barátaimat, amikor eszelősnek tartottak egy esztendeje, mert a mostani koalíciót jósltam. Nem mintha valakit is különösebben szeretnék, Orbán Vikort és elkötelezett ifjú – nem idős – híveit kivéve. Csak hát nekem ezzel az egyszerű összeadással jött csupán ki a kormányzáshoz szükséges szám.

Így történt aztán, talán azért, hogy ezt megnyugodva leírhattam, hogy kértem még három hónapot a Kortárstól, s köszönöm, szerkesztő úr, hogy azt mondta: addig írhatom, amíg akarom. Nem akarom tovább. A magyarázat egyszerű: nem tudom, sejtelmem sincs róla, hogy mi lesz az elkövetkezendő egy-két évben Magyarországon. Hiszem, hogy megvalósítható a negyven pont, de hogy ennek mi lesz a társadalmi, gazdasági következménye, miféle átépülések, milyen átsodródások lesznek, arról nincsen véleményem. Nem tudom. Ki kell várni, hogy kijöjjenek a szellemek a palackokból és a krampuszok a dobozokból. Mert ha valamit bizton el lehet mondani a miniszterelnök hivatalba lépésének első napjaiban: semmi sem az, aminek látszik. Hogy az ember végre, tán először életében, megnyugodva veszi tudomásul, kik kormányozzák az országot, s kik szállnak alá, azt éppen... hányadszor is írom le?

Befejezésül, engedelmeivel, szerkesztő úr (és szokásomhoz híven) a lapja hasábjain bonyolítanám le néhány magánügyemet.

Kitörő örömmel, hálás szívvel, meghatottan vettem kézbe megtekintésre baráti soraidat, kedves és rokonszenves Lányi András! A Kortárs főszerkesztője híven teljesítette kérésedet. Nos, kedves András öcsém – vagy bátyám? –, köszönöm, hogy hiánytalanul megértetted: a *Pol Pot* című írásom (Kortárs, 1998. 6. szám) egyetlenegy dologról szól, semmi másról, jelesül a huszadik századot olyannyira jellemző értelmiségi doktrinerségről. Ritka manapság a hozzád fogható, megértő szellem, kedves András öcsém! mint az kitetszik *Enybe tavaszi sárdobálás* című fontos cikkedből is (ÉS, 1998. 13. sz.). Hát még ha az olyan megértő olvasó, mint te, elől jár a jó példával, persze lényegesen kisebb érvényességgel, mint egy dzsungel-tömeggyilkos. Szép fegyverténye ez a levél a *nem fröcskölő gyűlöletnek*, hálásan köszönöm, engedelmeddel, másolatot kértem belőle, baráti körben mutogatni fogom. (Jól jön ez még neked mint írónak – az vagy, ugye? –, hidd el!)

Meleg örvendéssel töltött el az is, hogy megérted az idők szavát, s elérkezettnek látod a percet a Kulturkampf megfékezéséhez. Igen, kedves András öcsém, ez a feladat! Jól látod! A Kortárs főszerkesztőjéhez intézett leveled ennek hatékony eszköze. Mint ebben az írásomban is fejtegetem, eljött az írókat megosztó szakadék áthidalásának esélye. A rugalmas elszakadások poétikus időszakát éljük, edzi a lelket, a testet, de főleg feltárja a jellemet! Erre te világítottál rá nagyszerű soraidban.

Jómagam, szerencsére, nem kell paradigmát váltsak, évek óta elkötelezett híve vagyok a Fidesz – MPP-nek, s ebben – sosem tagadtam – kitüntetett szerepet játszik a mostani miniszterelnök személye és stílusa. (Engem például sosem zavart, hogy gyorsan beszél, magam igen gyors felfogású ember lévén.)

Szinte már-már repeső örömmel vettem, hogy feltűnt neked, nem voltam az a kiköpött híve a leszavazott szoclib koalíciónak. Nagyon egyszerű okból, mellesleg: a magukat szocialistáknak vallók nem voltak szocialisták, s a magukat liberálisoknak vallók nem voltak liberálisok. A többi stimmel, ahogy mondani szokás. Te, aki a *nem fröcskölő gyűlöletnek* valóságos héroszává nőtted ki magad a szememben, felteheted következő aggódó kérdésedet: és te, Lacikám, nem szenvedtél emiatt hátrányokat ebben a megosztott írói világban? Nos, kedves András öcsém, örömmel tudatom, hogy nem. Demokráciában, még a magunkfajtában is, ez nem gond. Az író, ha tehetséges, nem kell csoportokba tömörüljön, pártokhoz szegődjék – hogy én a Fidesz – MPP-t az utolsó tisztességes politikai erőnek tartottam évek óta, abból inkább hátrányom származhatott volna, nemhogy előnyöm. A szabadság nem hátrány. A Kortárs évek óta közli az esszéimet (ez épp a 38-ik 1990 óta, 12-12 kötetben is megjelent), az idén két könyvem jött ki, a *Miért kicsik a törpék?* címűben is megtalálhatod a *Bál Globálban* című, 96-os Kortárs-dolgozatomat, melyben bizonyos Orbán úrról írok, nem először és nem utoljára. Vedd meg, olvasd el, megismerheted belőle vélekedésemet Göncz Árpádról és Demszkyről, Csurkáról és Kis Jánosról, Torgyán Józsefről, Mackó Mukiról, a híres utazóról és másokról is.

Végül, mivel magad is író vagy, kedves öcsém, András, írói versenyt kínálok, a Petőfi–Kerényi–Tompai költői verseny mintájára. Jómagam prózaíró lévén, prózában. A téma a következő volna: várkisasszony veszni érzi hitbizományát, vitélő barátai elestek a csatában, ezért aztán hajlandó fonnyadó kezét nyújtani az őrgrófnak. Az őszbe csavarodott nemes úr ráállna a frigyre, csakhogy a várkisasszony azzal a feltétellel ontaná bájait, ha az őrgróf lenyakaztatja barátait, s a fejeket tálcán nyújtva esedezik érettük.

Feladat: 1. Megmutatni az irodalom eszközeivel az őrgróf lelkében dúló vihart. Vajh milyen döntésre jut? Nyakaztat, vagy mégsem? 2. Megmutatni, mi zajlik a várkisasszony lelkében és elméjében. Elmondható-e róla, hogy a kerek világ etikai, erkölcsi mércéjének tartja magát? Ha igen, ez egészséges tünet-e vagy beteges? Ráébred-e, hogy milyen választás elé állítja a föld és vár nélküli őrgróft? Vagy az legyen csak az őrgróf baja?

Kedves öcsém – vagy bátyám? –, András! Öllelek, leveledet köszönöm, s jómagam akkor is meg fogom írni a fenti témát, ha nem vállalkozol a költői versenyre. Amúgy, ha nyomtatásban fejtenéd ki nézeteidet, s nem bemutatóra szóló magánlevélben, nem ígérem, hogy válaszolnék rá, de a választ megfontolás tárgyává tenném. Még egyszer: mindent nagyon köszönök, hálattal szívvel – e sorok írója.

Volna még egy magánügyem, drága szerkesztő úr! Levelet kaptam Münchenből, dr. Bakay Évától és G. Rolandtól, idézem: *Nagyon élvezzük írásait – csak így tovább! Mi lelkesen terjesztjük! Szívvelyes üdvözléssel:* aláírás. 1998. június. Köszönöm ismeretlenségeknek, kedves Éva és Roland, biztatástok

hiányozni fog; de mint írtam, minden kényszer nélkül fejezem be ezt a sorozatot, s azért, amit a fentiekben írtam: hogy mi lesz Magyarországon, erről egy ideig csak közhelyek vethetők papírra.

Mi van még? Köszönöm a Kortárs szerkesztőjének, hogy akkor is vállalta írásaim közlését, amikor emiatt, demokráciánk dicsőségére, a lap létezése forgott kockán. (Tőle tudom.) Köszönet Tárnok Zoltánnak, a lap nagy elme- és szövegboronálójának, áldozatos munkájáért.

Orbán úrral utoljára Egyházashetyén találkoztam, a választási kampány idején, májusban, a Berzsényi-évfordulón, Ambrus Lajos és Mátis Livia vendégszerető otthonában... Volt minden, a pártvezér úr két percre belenézett a Berzsényiről szóló leckébe, aztán mondott szabadon egy fél óras irodalomtanári évfordulós beszédet; focizott a helyi csapatban, köszöntötte a városházán tiszteletére összegyűlt falu apraját és nagyját, s végül, búcsúzáskor, Ambruséknál... Búcsúzáskor volt egy kis várakozó feszültség, Orbán úr elindult kifelé, én utána szóltam: Sikerülni fog! Vissza fordult, megírom majd egyszer, hogy mit mondott. Hanem azt már most is, hogy mit válaszoltam rá: Ha pedig sikerül, s miniszterelnök lesz önből, szívesen elszegődök, mint afféle magyar író, esti tarokkpartnernek, mint arra a magyar politika és irodalom története híres példákat adott. Szeretném emlékeztetni rá, miniszterelnök úr, hogy ön ebbe beleegyezett, bár hozzátette, hogy nem tud tarokkozni. Ezúton üzenem, miniszterelnök úr, hogy ne készüljön, én sem tudok.

Budapest, 1998. július 6-8.